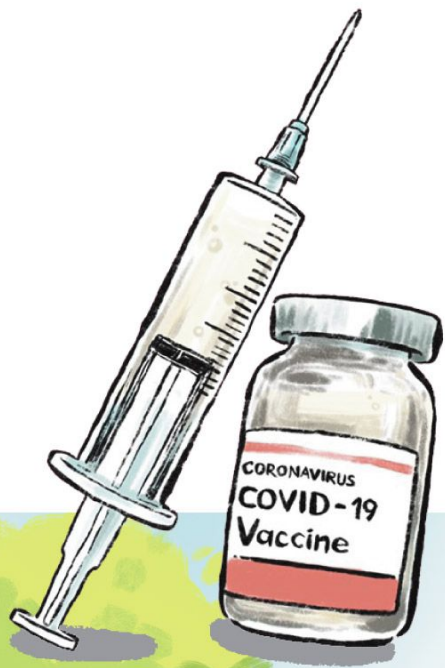

คู่มือ วัคซีน สู้โควิด

ฉบับประชาชน

พิมพ์ครั้งที่ 2
ฉบับเพิ่มเติม
เนื้อหาใหม่

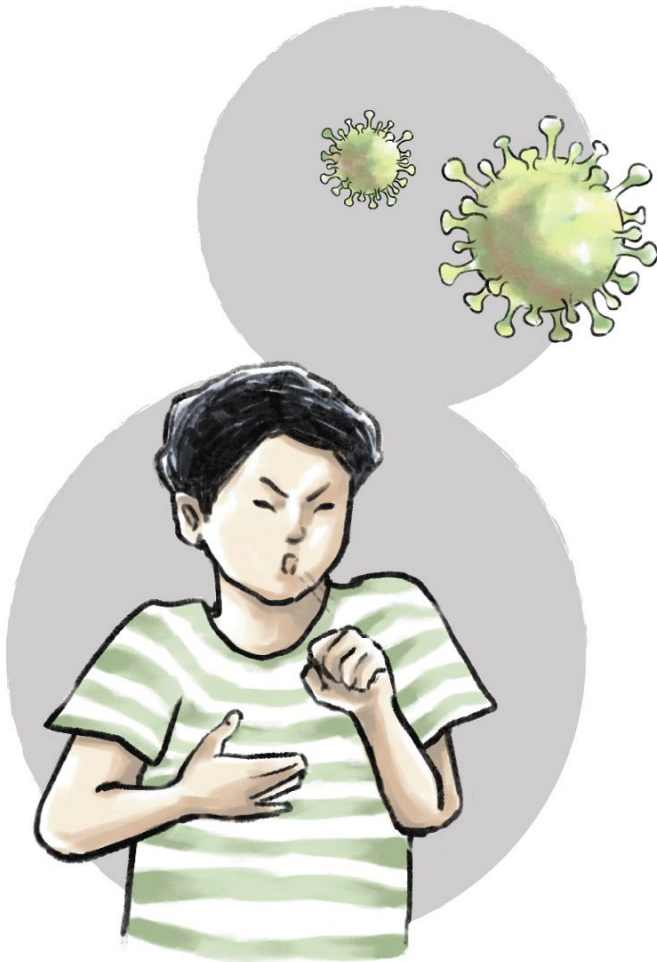

สารบัญ

โควิด-19 และความเสียหายของเรา	1
รู้จักวัคซีนโควิด	3
วัคซีนทำงานอย่างไร	5
วัคซีนต่างชนิดมีประสิทธิภาพและความปลอดภัยต่างกันหรือไม่	7
ฉีดวัคซีนแล้ว ยังมีโอกาสติดเชื้อ และ แพร่เชื้อ	9
วัคซีนโควิดกับเชื้อกลายพันธุ์	10
การรับรองประสิทธิภาพ คุณภาพและความปลอดภัยของวัคซีน	11
ใครควรได้รับวัคซีน	12
ใครไม่สามารถรับวัคซีนได้	13
อาการไม่พึงประสงค์หลังการฉีดวัคซีน	14
การให้บริการวัคซีน	16
ข้อปฏิบัติก่อน-ระหว่าง-และหลัง การรับวัคซีน	17
คลายความสงสัยเรื่องวัคซีน	18

โควิด-19 และความเสี่ยงของเรา

ไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 (COVID-19)

เป็นเชื้อไวรัสที่ก่อให้เกิดโรคทางเดินหายใจ
แพร่เชื้อได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม จากการสัมผัส
ใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อ ผ่านสารคัดหลั่ง
เช่น น้ำมูก น้ำตา น้ำลาย หรือผ่านฝอยละออง
ขนาดใหญ่ จากทางเดินหายใจที่เกิดจากการไอ
จาม การพูดคุยโดยเข้าสู่ร่างกายได้ทางเยื่อต่าง ๆ
เช่น ตา จมูก ปาก

ผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 พบได้ในทุกเพศ ทุกวัย
โดยผู้ได้รับเชื้อส่วนใหญ่มีอาการได้ตั้งแต่
ไม่มีอาการ อาการเล็กน้อยไม่รุนแรง
จนถึงอาการรุนแรง มีภาวะแทรกซ้อนและเสียชีวิต
อาการที่พบบ่อย คือ ไข้ ไอแห้ง ๆ ต่อเนื่อง
จมูกไม่ได้กลิ่น ลิ้นไม่รับรส ผื่น ท้องเสีย ตาแดง

การติดเชื้อ VS การป่วยเป็นโรค

เมื่อร่างกายได้รับเชื้อ เราอาจติดเชื้อ หรือไม่ติดเชื้อมาก็ได้ ขึ้นกับหลายปัจจัย เช่น ชนิดของเชื้อ (สายพันธุ์) ปริมาณเชื้อ และระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย และเมื่อมีการติดเชื้อเกิดขึ้น เราอาจติดเชื้อโดยไม่มีอาการ มีอาการน้อย หรือมีอาการรุนแรงจนเสียชีวิตก็ได้

ดังนั้น อาจแบ่งความเสี่ยงต่อโรคโควิด-19 ได้เป็น 2 กลุ่ม เพื่อให้เข้าใจง่าย คือ

1. กลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อ

คือประชาชนกลุ่มที่มีโอกาสสัมผัสเชื้อได้มาก เช่น บุคคลที่เดินทางไปยังพื้นที่เสี่ยง บุคลากรทางการแพทย์ และบุคลากรด้านหน้าในการควบคุมโรค บุคคลที่มีอาชีพที่มีโอกาสสัมผัสคนจำนวนมาก หรืออยู่ในสถานที่แออัด

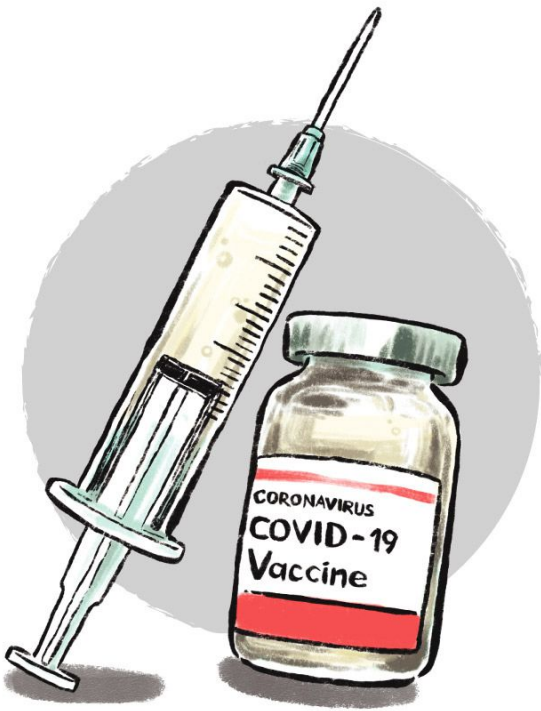

2. กลุ่มเสี่ยงต่ออาการเจ็บป่วยรุนแรงและเสียชีวิต

พบว่าผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เช่น เบาหวาน ความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดหัวใจ โรคอ้วน โรคมะเร็ง โรคปอดเรื้อรัง และผู้ป่วยที่มีภาวะภูมิคุ้มกันต่ำอื่น ๆ มักมีอาการรุนแรง และมีโอกาสเกิดอาการรุนแรงและเสียชีวิตมากกว่าประชากรกลุ่มอื่น ๆ เมื่อได้รับเชื้อโควิด-19

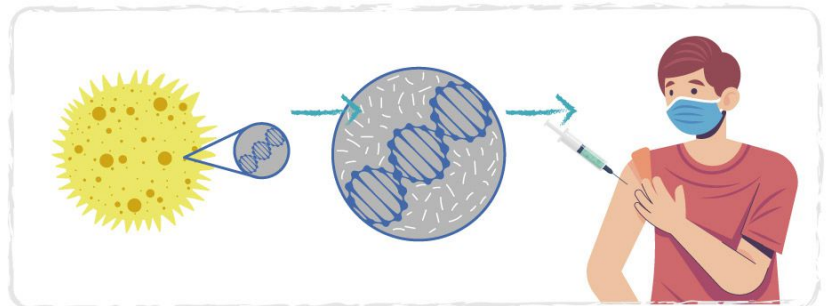
รู้จักวัคซีนโควิด

วัคซีน เป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งในการขับเคลื่อนพาสังคมไทยออกจากวิกฤติโควิด-19 วัคซีนคือสารชีววัตถุที่สามารถกระตุ้นให้ร่างกายสร้างภูมิคุ้มกันต่อเชื้อโรค โดยทำงานเสมือนเป็น “คู่มือ” ให้ร่างกายได้ฝึกฝนกลไกการป้องกันโรคตามธรรมชาติ ให้รู้จักและมีความพร้อมในการต่อสู้กับเชื้อโรคจริง

วัคซีนอาจผลิตมาจาก

1. เชื้อโรคที่ถูกทำให้อ่อนฤทธิ์ หรือเชื้อโรคที่ตายแล้ว
2. บางส่วนของเชื้อโรค หรือ โปรตีนสังเคราะห์ ที่มีลักษณะคล้ายกับบางส่วนของเชื้อโรค
3. สารพันธุกรรมสังเคราะห์และโปรตีนบางส่วนของเชื้อโรค
4. การตัดต่อพันธุกรรมของเชื้อโรค เข้าไปในไวรัสชนิดอื่น โดยที่วัคซีนทุกชนิด ไม่สามารถก่อโรคได้

นอกเหนือจากสารชีววัตถุที่กระตุ้นภูมิคุ้มกันแล้ว ในวัคซีนยังมีสารประกอบอื่น เพื่อเพิ่มความคงตัว หรือเพิ่มประสิทธิภาพของวัคซีน

ชนิดของวัคซีนโควิด

วัคซีนโรคโควิด-19 มีหลายชนิด ข้อมูลปัจจุบัน (28 พฤษภาคม 2564) มีวัคซีน 15 ชนิด ที่มีผลการทดสอบประสิทธิภาพในมนุษย์ระยะที่ 3 หรืออยู่ระหว่างการทดสอบในมนุษย์ระยะที่ 3 และมีการอนุญาตให้ใช้ในกรณีฉุกเฉิน (EUA) ในบางประเทศแล้ว ได้แก่

1. **วัคซีนที่ใช้เทคโนโลยีใหม่ในการผลิต** เช่น วัคซีนของบริษัท AstraZeneca, วัคซีนของบริษัท Pfizer-BioNTech, วัคซีนของบริษัท Moderna, วัคซีนของบริษัท Johnson & Johnson, วัคซีนของสถาบัน Gamaleya, วัคซีนของบริษัท CanSinoBIO, และวัคซีนของบริษัท Shenzhen Kangtai Biological Products
2. **วัคซีนที่ใช้เทคโนโลยีดั้งเดิมในการผลิต** ใช้กับวัคซีนหลายชนิดมาก่อน เช่น วัคซีนของบริษัท Sinovac, วัคซีนของบริษัท Sinopharm-Beijing, วัคซีนของบริษัท Sinopharm-Wuhan, วัคซีนของบริษัท Bharat Biotech, วัคซีนของสถาบัน Vector Institute, วัคซีนของบริษัท Anhui Zhifei Longcom, วัคซีนของสถาบัน Chumakov Center, และวัคซีนของ Research Institute for Biological Safety Problems

วัคซีนโควิด-19 ทุกชนิดได้รับการรับรองว่ามีประสิทธิผลในการลด “การเจ็บป่วยรุนแรงและการเสียชีวิต” และยังสามารถป้องกันการเจ็บป่วยที่ไม่รุนแรงจากการติดเชื้อโควิด-19 ได้อีกด้วย แม้ว่าปัจจุบัน จากข้อมูลการศึกษาต่าง ๆ จะแสดงว่า ผู้รับวัคซีนแล้วยังมีโอกาสดูติดเชื้อได้ก็ตาม

แม้เราจะเห็นข่าวมีผู้ติดเชื้อภายหลังได้รับวัคซีนครบโดสแล้ว เช่น ในสิงคโปร์ หรือ แม้แต่ในประเทศไทย แต่ผลจากการวิเคราะห์ในรายละเอียด พบว่าไม่มีผู้ติดเชื้อรายใดมีอาการรุนแรงเลย ทุกคนมีการติดเชื้อแบบไม่มีอาการหรือมีอาการไม่มาก

หากจะมองผลของวัคซีนในภาพกว้าง ภายหลังจากนำวัคซีนไปใช้จริงในประชากรกว่าพันล้านคนทั่วโลก จะเห็นว่าในหลายประเทศ เช่น อิสราเอล อังกฤษ หรือ ในสหรัฐอเมริกา สามารถควบคุมการระบาดได้ และมีแนวโน้มจำนวนผู้ป่วยเริ่มคงที่และลดลง ทำให้หลายประเทศสามารถเริ่มดำรงชีวิตและเริ่มมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมได้อย่างสบายใจมากขึ้น ทั้งนี้ ในประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน เช่น ในจังหวัดภูเก็ต ก็แสดงผลให้เห็นว่าวัคซีนมีประโยชน์ในการช่วยควบคุมโรค ซึ่งทำให้มีความหวังว่า วัคซีนน่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยลด “โอกาสการติดเชื้อและแพร่เชื้อ” และนำสังคมเราก้าวพ้นวิกฤติไปได้

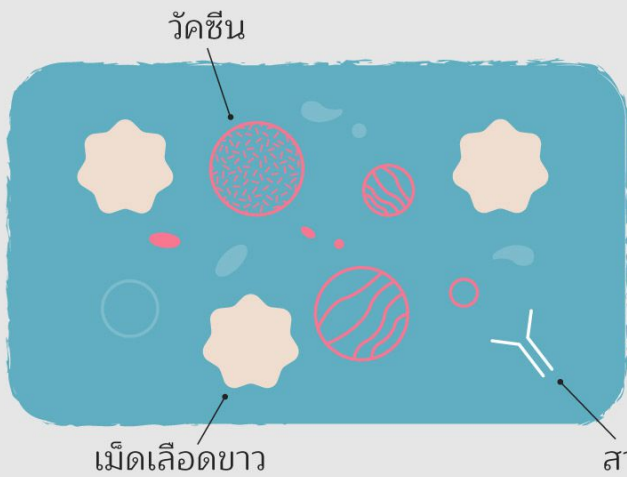
นอกจากคุณสมบัติของวัคซีนแต่ละชนิดที่ต่างกัน การบริหารจัดการวัคซีนแต่ละชนิดก็แตกต่างกัน เช่น อุณหภูมิที่เก็บรักษา จำนวนเข็มที่ต้องฉีด (โดยส่วนใหญ่ต้องฉีด 2 เข็ม) หรือระยะเวลาระหว่างการฉีดแต่ละเข็ม ทั้งนี้จากข้อมูลในปัจจุบัน การฉีดวัคซีนเข็มที่ 1 และเข็มที่ 2 ต้องใช้วัคซีนชนิดเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ทั่วโลกมีการศึกษาการสลับเปลี่ยนชนิดวัคซีน ซึ่งเริ่มมีการศึกษาออกมาให้ทราบเป็นระยะ (วัคซีน Pfizer-BioNTech กับ วัคซีน AstraZeneca)

วัคซีนทำงานอย่างไร

กลไกธรรมชาติของร่างกายเมื่อได้รับเชื้อก่อโรคจะสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อต่อสู้กับเชื้อโรคนั้น ๆ และระบบภูมิคุ้มกันจะสามารถจดจำเชื้อโรคนั้นได้ ดังนั้น เมื่อร่างกายได้รับเชื้ออีกในอนาคต ร่างกายที่ได้จดจำเชื้อโรคจะสร้างภูมิคุ้มกันมาต่อสู้กับเชื้อโรคได้ในเวลาอันรวดเร็วและทันทั่วทั้งที่ วัคซีนโควิด-19 มีการพัฒนาเพื่อจำลองกระบวนการของร่างกายเวลาติดเชื้อโควิด-19 โดยการใช้เชื้อโควิด-19 ที่ถูกทำให้หมดฤทธิ์ หรือใช้ส่วนของเชื้อไวรัส หรือสารสังเคราะห์ ซึ่งไม่สามารถก่อโรคในร่างกายแก่ผู้รับวัคซีน โดยวัคซีนถูกออกแบบให้มีคุณสมบัติในการกระตุ้นการสร้างภูมิคุ้มกันไม่ต่างไปจากการติดเชื้อโรคจริง

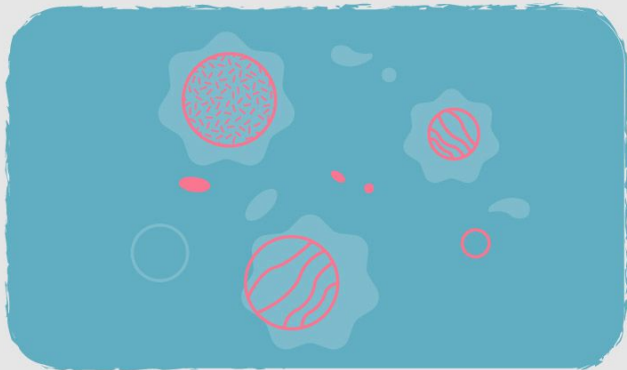
การทำงานของวัคซีนโควิด-19

1.

หลังจากได้รับวัคซีน
ระบบภูมิคุ้มกันจะเริ่มทำงาน

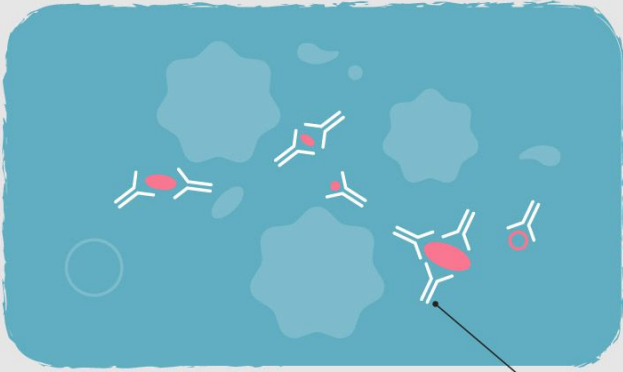
2.

เม็ดเลือดขาวจะเข้าไปจับเชื้อโรค
ที่บุกรุกเข้ามา และทำการจดจำไว้

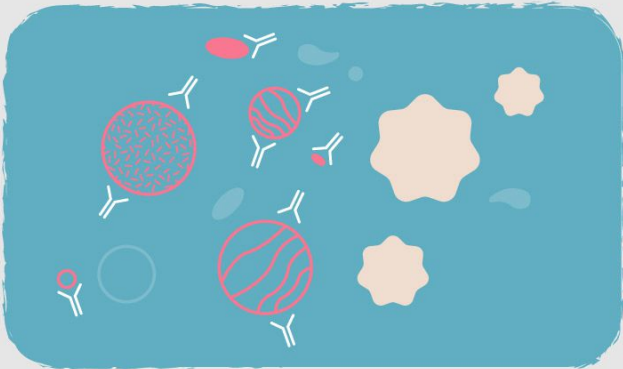
3.

เม็ดเลือดขาวผลิตสารภูมิคุ้มกัน
(แอนติบอดี) ขึ้นมาต่อสู้กับเชื้อโรคนั้น

สารภูมิคุ้มกัน (แอนติบอดี)

4.

หากภายหลังคุณได้รับเชื้อ
ระบบภูมิคุ้มกันซึ่งได้จดจำเชื้อโรคนั้น
ไว้แล้ว จะสามารถหาวิธีต่อสู้กับ
เชื้อโรคนั้นได้อย่างรวดเร็วก่อนที่คุณ
จะป่วย

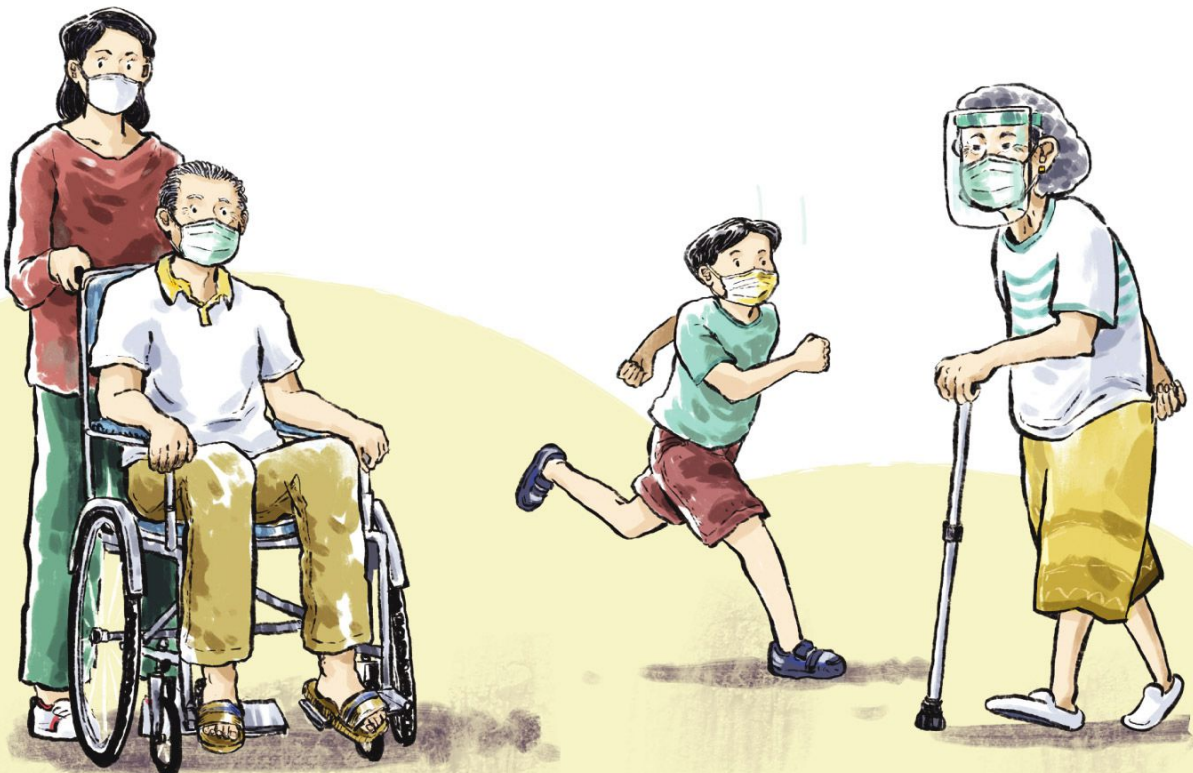
วัคซีนโควิด-19 ส่วนใหญ่ต้องฉีด 2 ครั้ง เพื่อกระตุ้นการสร้างภูมิคุ้มกันให้เพียงพอและยาวนาน โดยเว้นระยะระหว่างเข็มแตกต่างกัน ซึ่งมักเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 2 สัปดาห์ ถึง 3 เดือน ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องฉีดวัคซีนครบ 2 เข็มในระยะห่างที่เหมาะสม ถึงจะมั่นใจว่า ร่างกายมีภูมิคุ้มกันเพียงพอ ป้องกันโรคได้

แม้การฉีดวัคซีนจะเกิดประโยชน์ต่อคนที่ได้รับวัคซีนโดยตรง คือช่วยป้องกันโรค แต่การฉีดวัคซีนยังสามารถช่วยปกป้องคนใกล้ชิดที่มีความเสี่ยงต่อการป่วยรุนแรงได้อีกด้วย เช่น ผู้สูงอายุ หรือ ผู้มีโรคประจำตัว ในภาพรวม วัคซีนโควิด-19 เป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการปัญหาโควิด-19 ทั้งการลดความสูญเสียจากการเจ็บป่วยรุนแรงและการเสียชีวิต ลดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ และจากข้อมูลการฉีดวัคซีนจำนวนมากที่ครอบคลุมประชากรกว้างในหลายประเทศ ได้เริ่มแสดงให้เห็นว่าวัคซีนเป็นความหวังที่จะทำให้ระบบสังคมและเศรษฐกิจของประเทศไปต่อได้

วัคซีนต่างชนิดมีประสิทธิภาพ และความปลอดภัยต่างกันหรือไม่

ปัจจุบันมีวัคซีนที่ได้รับการรับรองโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาของประเทศไทย 5 ชนิด (ข้อมูล ณ วันที่ 28 พฤษภาคม 2564) ได้แก่ วัคซีนจากบริษัท AstraZeneca, วัคซีนจากบริษัท Sinovac, วัคซีนจากบริษัท Johnson & Johnson, วัคซีนจากบริษัท Moderna, และ วัคซีนจากบริษัท Sinopharm ซึ่งวัคซีนทั้ง 5 ชนิด ล้วนมีประสิทธิภาพ และคุณสมบัติตามมาตรฐานขององค์การอนามัยโลก (Target Product Profile) และ Emergency Use Listing สามารถป้องกันการติดเชื้อที่มีอาการรุนแรงได้ 80 ถึง 100% อย่างไรก็ตาม ประสิทธิภาพที่ได้จากการทดสอบวัคซีน จะมีค่าสูงกว่าความเป็นจริง เนื่องจากการทดสอบวัคซีนเป็นการดำเนินการภายใต้บริบทที่มีการควบคุมดูแลเป็นอย่างดี ต่างจากสถานการณ์การให้วัคซีนจริง ซึ่งประสิทธิผลของการป้องกันโรคขึ้นกับหลายปัจจัย ตั้งแต่การเก็บรักษาวัคซีน เทคนิคการฉีดที่ถูกต้อง รวมถึงการตอบสนองทางภูมิคุ้มกันที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

วัคซีนแต่ละชนิดมีผลการวิจัยด้านประสิทธิภาพแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างนั้นนอกจากมาจากตัววัคซีนเองแล้ว ยังเป็นผลจากระเบียบวิธีวิจัยที่ออกแบบมาแตกต่างกันของแต่ละบริษัทอีกด้วย เช่น การวัดผลของวัคซีนในการป้องกันการเจ็บป่วยจากโรคโควิด-19 ในระดับความรุนแรงที่แตกต่างกัน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกัน กลุ่มอายุ หรือการทดสอบวัคซีนในพื้นที่ ที่มีอุบัติการณ์โรคต่างกัน รวมทั้งการเกิดการกลายพันธุ์ในหลายพื้นที่ ดังนั้นการแปลผลเพื่อพิจารณานำวัคซีนมาใช้ จึงไม่สามารถพิจารณาเพียงตัวเลขประสิทธิภาพเพียงอย่างเดียว ต้องวิเคราะห์บริบทแวดล้อม และระเบียบวิธีวิจัยด้วย

“

นับถึงตอนนี้
มีการใช้วัคซีนมากกว่า
1,800 ล้านโดสทั่วโลก

• ข้อมูล ณ วันที่ 28 พ.ค. 2564

”

นอกจากประสิทธิภาพแล้ว ประเด็นความปลอดภัยก็เป็นประเด็นที่สำคัญในการพิจารณานำวัคซีนมาใช้ แม้ว่าวัคซีนโควิด-19 จะถูกพัฒนาในเวลารวดเร็วกว่าวัคซีนชนิดอื่นที่ใช้เวลาเฉลี่ย 10 ปี แต่กระบวนการติดตามความปลอดภัยก็ไม่ได้มีข้อยกเว้นหรือย่อหย่อน อีกทั้งนับถึงตอนนี้มีการใช้วัคซีนมากกว่า 1,800 ล้านโดสทั่วโลก (28 พ.ค. 2564) มีรายงานการเจ็บป่วยรุนแรงที่มีสาเหตุโดยตรงจากวัคซีนน้อยมาก การเจ็บป่วยรุนแรงที่พบคือ ภาวะลิ่มเลือดอุดตันที่พบน้อย และอาการแพ้แบบแอนาฟิแล็กซิส

สำหรับวัคซีนที่นำมาใช้ในประเทศไทยทั้งสองชนิด ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ถึง ปัจจุบัน มีข้อมูลความปลอดภัยที่ดี อาการไม่พึงประสงค์ภายหลังการฉีดวัคซีนที่พบส่วนใหญ่เป็นอาการเฉพาะที่และส่วนใหญ่หายได้เอง ไม่มีพยาธิสภาพถาวร ปัจจุบันยังไม่มีรายงานอาการไม่พึงประสงค์รุนแรงในสัดส่วนที่สูงกว่าประเทศอื่นที่ใช้วัคซีนทั่วโลก

การพัฒนาวัคซีนโควิด-19 ใช้ระยะเวลาที่เร่งด่วน แต่ยังคงยึดหลักเกณฑ์จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ทำให้ผู้พัฒนาวัคซีนส่วนใหญ่อาจไม่ได้ทำการวิจัยในบางกลุ่มประชากรอย่างเพียงพอในช่วงต้น เนื่องจากเป็นประชากรกลุ่มเปราะบาง เช่น กลุ่มเด็ก กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มสตรีตั้งครรภ์และให้นมบุตร แต่ในปัจจุบันเมื่อพบว่าวัคซีนมีความปลอดภัยหลังจากใช้ในคนจำนวนมาก จึงขยายการศึกษาในกลุ่มประชากรต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ในเด็ก โดยขณะนี้ วัคซีนจาก Pfizer-BioNTech และ Moderna สามารถใช้ในเด็กตั้งแต่อายุ 12 ปีขึ้นไป และกำลังศึกษาการใช้วัคซีนในเด็กอายุ 6 เดือนถึง 11 ปี ซึ่งคาดว่าจะมีผลการศึกษาออกมาประมาณเดือนกันยายน 2564 นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาความปลอดภัยของวัคซีนในหญิงมีครรภ์จำนวนหลายหมื่นคนและพบว่าวัคซีนมีความปลอดภัย และมีข้อแนะนำให้สามารถใช้ในหญิงมีครรภ์ที่มีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อโควิด-19 รวมถึงหญิงให้นมบุตรด้วย

ฉีดวัคซีนแล้ว ยังมีโอกาสติดเชื้อและแพร่เชื้อ

ตามหลักการควบคุมโรค วัคซีนที่ดีที่สุดคือวัคซีนที่สามารถป้องกันความสูญเสียทางสุขภาพจากการติดเชื้อ ตั้งแต่ลดโอกาสติดเชื้อ ลดการเจ็บป่วย ลดการเสียชีวิตของผู้ป่วยโควิด-19 ที่ได้รับวัคซีน และลดโอกาสการแพร่กระจายเชื้อจากผู้ที่ได้รับวัคซีนไปยังบุคคลอื่น ในปัจจุบันข้อมูลการศึกษาวิจัย ประสิทธิภาพ ของวัคซีนโควิด-19 ในระยะที่ 3 แสดงว่า วัคซีนสามารถ “ลดโอกาสการเจ็บป่วย และเสียชีวิต” ได้ดี

อย่างไรก็ตาม เริ่มมีการศึกษาผลของวัคซีนในการลดการติดเชื้อและการแพร่เชื้อทยอยเผยแพร่ออกมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการติดตามการใช้วัคซีนในสภาวะความเป็นจริงในหลายประเทศ (Real world experience) เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และอิสราเอล ซึ่งพบว่าวัคซีนน่าจะมีส่วนสำคัญในการลดจำนวนผู้ติดเชื้อและช่วยควบคุมการระบาด (ร่วมกับมาตรการอื่น ๆ) นอกจากนี้ ยังมีหลายการศึกษาที่แสดงให้เห็นว่าวัคซีนช่วยลดจำนวนเชื้อไวรัสในร่างกาย ซึ่งน่าจะช่วยลดการแพร่เชื้อได้

สำหรับประเทศไทย มีการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นในจังหวัดภูเก็ต ที่ใช้วัคซีน Sinovac พบว่าวัคซีนให้ผลดี โดยลดโอกาสติดเชื้อในผู้ที่สัมผัสผู้ป่วยเสี่ยงสูง ซึ่งผลการศึกษาฉบับสมบูรณ์จะมีการเผยแพร่ต่อไป โดยรวมสรุปได้ว่า จากที่มีการศึกษาประสิทธิภาพวัคซีนและมีการใช้วัคซีนจริงทั่วโลก แสดงให้เห็นว่าวัคซีนน่าจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยลดการป่วยและช่วยควบคุมโรค โดยใช้ร่วมกับมาตรการอื่น ๆ ทั้งนี้ วัคซีนน่าจะมีความสามารถในการลดการแพร่เชื้อได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะหากมีการฉีดครอบคลุมในประชากรในสัดส่วนที่สูงเพียงพอ

วัคซีนโควิดกับเชื้อกลายพันธุ์

การกลายพันธุ์ของเชื้อโควิดเป็นกระบวนการตามธรรมชาติที่เกิดจากการแบ่งตัวเพิ่มจำนวนของไวรัส ซึ่งการกลายพันธุ์นี้อาจมี หรือไม่มีผลกระทบต่อมนุษย์ก็ได้ ยกเว้นว่า การกลายพันธุ์จะเกิดในตำแหน่งของยีนส์ที่มีผลต่ออัตราการแพร่เชื้อ ความรุนแรงของโรค หรือผลกระทบต่อยาหรือวัคซีนที่ทำให้มีประสิทธิภาพลดลง

ในต่างประเทศและในประเทศไทย มีระบบเฝ้าระวังเชื้อกลายพันธุ์อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันพบเชื้อกลายพันธุ์หลายชนิด แต่ ชนิดที่สำคัญมี 4 ชนิด ได้แก่ B.1.1.7 หรือสายพันธุ์แอลฟา (ที่พบครั้งแรกในอังกฤษ), P.1 หรือสายพันธุ์แกมมา (ที่พบครั้งแรกในบราซิล), B.1.351 หรือสายพันธุ์บีตา (ที่พบครั้งแรกในแอฟริกาใต้), และ B.1.617.2 หรือสายพันธุ์เดลตา (ที่พบครั้งแรกในอินเดีย) ซึ่งในประเทศไทยมีรายงานพบทั้ง 4 สายพันธุ์และมีการติดตามเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด โดยขณะนี้พบว่าสายพันธุ์ B.1.1.7 เป็นสายพันธุ์ที่มีการระบาดในหลายพื้นที่ และสำหรับสายพันธุ์อื่น ๆ ยังพบในวงจำกัด ซึ่งต้องติดตามใกล้ชิดต่อไป (ข้อมูล ณ วันที่ 28 พ.ค. 2564)

เชื้อกลายพันธุ์ทั้ง 4 สายพันธุ์ มีความสามารถในการแพร่กระจายเชื้อมากกว่าเชื้อสายพันธุ์ดั้งเดิม โดยมีหลักฐานว่า เชื้อกลายพันธุ์สายพันธุ์ B.1.1.7 หรือสายพันธุ์แอลฟา (ที่พบครั้งแรกในอังกฤษ), P.1 หรือสายพันธุ์แกมมา (ที่พบครั้งแรกในบราซิล), B.1.351 หรือสายพันธุ์บีตา (ที่พบครั้งแรกในแอฟริกาใต้) ทำให้โรครุนแรงขึ้นเล็กน้อย (สำหรับสายพันธุ์ B.1.617.2 หรือสายพันธุ์เดลตา ที่พบครั้งแรกในอินเดีย ต้องรอข้อมูลเพิ่มเติม)

สำหรับผลกระทบของเชื้อกลายพันธุ์ต่อประสิทธิภาพวัคซีน B.1.1.7 หรือสายพันธุ์แอลฟา (ที่พบครั้งแรกในอังกฤษ) และเป็นสายพันธุ์ที่แพร่กระจายอยู่ในประเทศไทยในขณะนี้ พบว่าวัคซีนส่วนใหญ่ยังใช้ได้ผลดี สำหรับ P.1 หรือสายพันธุ์แกมมา (ที่พบครั้งแรกในบราซิล) มีข้อมูลเบื้องต้นว่า วัคซีน Pfizer-BioNtech, Moderna มีประสิทธิภาพลดลงต่อสายพันธุ์นี้ แต่ยังสามารถป้องกันโรครุนแรงได้ และสำหรับสายพันธุ์ B.1.351 หรือสายพันธุ์บีตา (ที่พบครั้งแรกในแอฟริกาใต้) ซึ่งเพิ่งตรวจพบในประเทศไทยทางตอนใต้ พบว่าเป็นสายพันธุ์ที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพของวัคซีนหลายชนิด แต่วัคซีนส่วนใหญ่ยังได้ผลดีพอใช้ต่อสายพันธุ์นี้ (เช่น วัคซีน Pfizer-BioNtech, Moderna, Novavax, Johnson and Johnson) อย่างไรก็ตาม วัคซีน AstraZeneca มีประสิทธิภาพลดลงมากต่อสายพันธุ์นี้ สำหรับวัคซีน Sinovac ในปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลประสิทธิภาพของวัคซีนต่อเชื้อกลายพันธุ์

ขณะนี้รัฐบาลไทยมีนโยบายชัดเจนที่จะจัดหาวัคซีนเพิ่มเติมจากที่มีอยู่เดิม โดยจะจัดหาวัคซีนหลากหลายเทคโนโลยี เพื่อนำมาใช้ให้เหมาะกับประชากรหลายกลุ่มเป้าหมาย รวมถึงการหาวัคซีนที่มีประสิทธิภาพดีต่อเชื้อกลายพันธุ์ชนิดใหม่ ๆ สำหรับประชาชน ในเวลานี้ควรพิจารณารับวัคซีนโดยเร็ว ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญจากทั่วโลกและองค์การอนามัยโลกต่างแนะนำและเชื่อมั่นว่าการรับวัคซีนเร็วที่สุด จะช่วยป้องกันการป่วยรุนแรงได้ และการฉีดวัคซีนใด ๆ ก็อว่ามีประโยชน์ แม้จะมีเชื้อกลายพันธุ์ก็ตาม

การรับรองประสิทธิภาพ คุณภาพ และความปลอดภัยของวัคซีน

“

วัคซีนโควิด-19 ต้องได้รับการทดสอบอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การทดสอบในห้องปฏิบัติการ การทดสอบในสัตว์ทดลอง รวมถึงการทดสอบในมนุษย์ทั้ง 3 ระยะ

”

วัคซีนโควิด-19 ที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ทุกชนิด จะต้องผ่านเกณฑ์ผลิตภัณฑ์เป้าหมายของ องค์การอนามัยโลก (WHO) และวัคซีนที่จะใช้ในประเทศไทย ผ่านการรับรองโดย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา โดยต้องผ่านการทดสอบอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การทดสอบในห้องปฏิบัติการ การทดสอบในสัตว์ทดลอง รวมถึงการทดสอบในมนุษย์ ทั้งสามระยะ

เพื่อสร้างความมั่นใจเรื่องการกระตุ้นภูมิคุ้มกัน การปรับตารางการให้วัคซีนที่เหมาะสม ประสิทธิภาพในการป้องกันโรค และสร้างความมั่นใจเรื่องความปลอดภัย สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจะพิจารณา ผลการวิจัยทดสอบตามมาตรฐานสากลอย่างเคร่งครัด รวมถึงการพิจารณากระบวนการผลิต สถานที่ผลิตวัคซีนและการตรวจคุณภาพวัคซีน เพื่อรับรองรุ่นการผลิต โดยผู้เชี่ยวชาญอิสระจากภายนอก ที่มีความเชี่ยวชาญด้านวัคซีนในหลายสาขา ก่อนพิจารณาขึ้นทะเบียนอนุญาตให้นำมาใช้ในประเทศได้ เมื่อมีการใช้ในประเทศแล้วกระทรวงสาธารณสุขยังต้องทำหน้าที่กำกับดูแล

ความถูกต้องในการขนส่ง และเก็บรักษาวัคซีน การฉีดวัคซีนให้ถูกต้อง การติดตามข้อมูลความปลอดภัย และอาการไม่พึงประสงค์ภายหลังการได้รับวัคซีน แม้ว่าในปัจจุบันการรับรองให้ใช้วัคซีนจะเป็นแบบมีเงื่อนไขในภาวะฉุกเฉิน รัฐบาลก็ดำเนินการจัดหา และบริหารจัดการวัคซีนโควิด-19 อย่างรอบคอบ แข่งกับเวลา แต่ยังคงยึดหลักมาตรฐานความปลอดภัยและประโยชน์ต่อประชาชนเป็นสำคัญ

นอกจากการติดตามในระบบปกติแล้ว กระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ได้สนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาแผนการฉีดวัคซีนในคนไทย ซึ่งผลวิจัยเบื้องต้นพบว่าวัคซีนทั้งสองชนิดที่ใช้ในประเทศไทย กระตุ้นภูมิคุ้มกันได้ดีและมีความปลอดภัย

ถ้ามีอาการ
ผิดปกติรุนแรง
รีบมาหาหมอ

ใครควรได้รับวัคซีน

รัฐบาลไทยมีนโยบายจัดสรรวัคซีนให้ทุกคนในประเทศไทย บนพื้นฐานของหลักการสิทธิมนุษยชน หลักจริยธรรมและความเท่าเทียมตามความสมัครใจ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย

อย่างไรก็ตามในระยะเริ่มต้นวัคซีนยังมีปริมาณจำกัด ประเทศไทยจึงมีแนวทางการจัดสรรวัคซีนที่สอดคล้องกับมาตรฐานนานาชาติ คือการจัดสรรวัคซีนตามวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ

1. เพื่อรักษาระบบสุขภาพให้ดำเนินไปได้

โดยพิจารณาให้วัคซีนแก่บุคลากรทางการแพทย์ และบุคลากรด่านหน้าในการควบคุมโรค ซึ่งในปัจจุบัน บุคลากรทางการแพทย์ด่านหน้าส่วนใหญ่ได้รับวัคซีนแล้ว

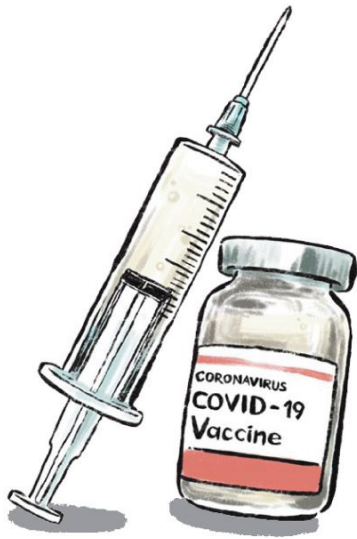

2. เพื่อลดอัตราป่วยรุนแรงและเสียชีวิต ซึ่งจะให้วัคซีน

แก่ประชากรกลุ่มเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยรุนแรงและเสียชีวิต เช่น ผู้สูงอายุ และกลุ่มที่มีโรคเรื้อรังประจำตัวเฉียดโรค ได้แก่ เบาหวาน หลอดเลือดหัวใจ โรคอ้วน (มีน้ำหนักเกิน 100 กิโลกรัม หรือมีดัชนีมวลกายมากกว่า 35 กิโลกรัม ต่อตารางเมตร) โรคหลอดเลือดสมอง ทางเดินหายใจเรื้อรัง ปอดอุดกั้น และโรคไตวายเรื้อรัง ซึ่งเริ่มมีการให้วัคซีน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน เป็นต้นไป

โดยในปัจจุบัน เนื่องจากสถานการณ์การระบาดและบริบทที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา รัฐบาลได้มีวัตถุประสงค์เพิ่มเติมที่จะจัดสรรวัคซีนให้กับพื้นที่ที่มีการระบาด หรือพื้นที่เศรษฐกิจ รวมถึงขยายบริการให้แก่ ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ประชาชนที่มีอาชีพต้องเจอกับคนจำนวนมาก ครู ภาคธุรกิจ/ภาคการผลิต เป็นต้น และจะขยายกลุ่มเป้าหมายจนครอบคลุมทั่วประเทศ

ใครไม่สามารถรับวัคซีนได้

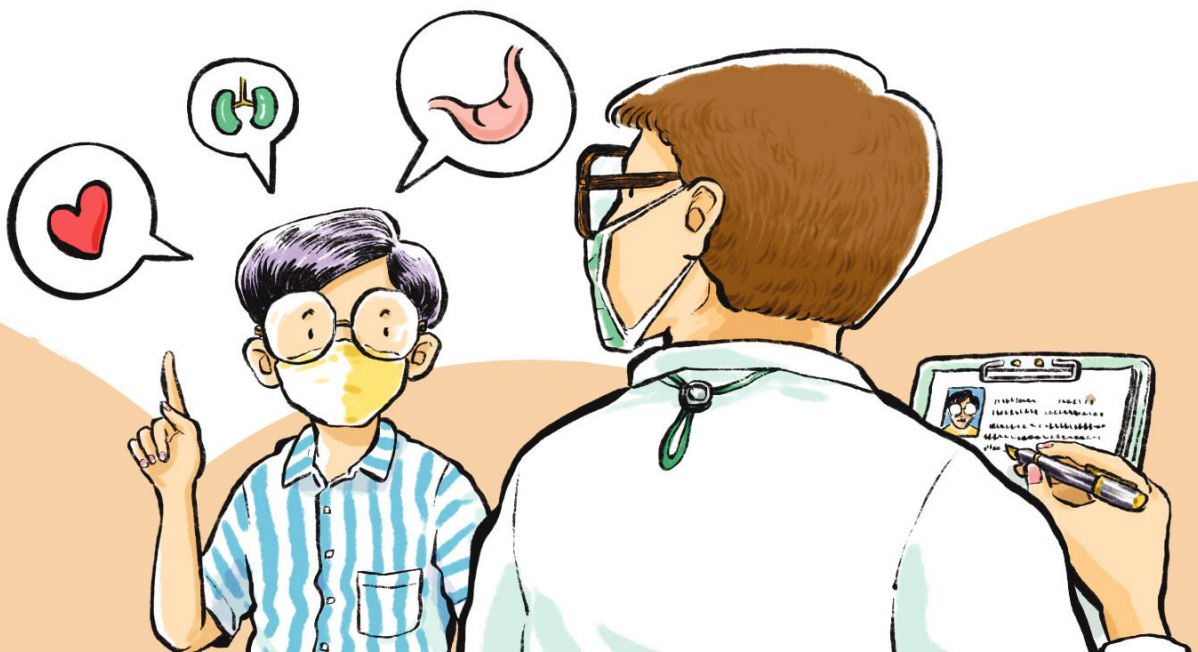

ในปัจจุบัน ประเทศไทยรับรองวัคซีน 5 ชนิด (ข้อมูล ณ วันที่ 28 พฤษภาคม 2564) ได้แก่ วัคซีนจากบริษัท AstraZeneca วัคซีนจากบริษัท Sinovac วัคซีนจากบริษัท Johnson & Johnson วัคซีนจากบริษัท Moderna และ วัคซีนจากบริษัท Sinopharm วัคซีนทั้ง 5 ชนิดมีข้อห้ามใช้ในบุคคลที่มีอาการแพ้ส่วนประกอบของวัคซีนโควิด-19

ใครก็ตามที่มีไข้สูงในวันนัดหมายฉีดวัคซีน ควรเลื่อนการฉีดวัคซีนไปก่อน อย่างไรก็ตาม หากมีอาการเจ็บป่วยเล็กน้อย ไม่ควรเลื่อนฉีดวัคซีน

สำหรับผู้มีโรคประจำตัว (เบาหวาน โรคหัวใจและหลอดเลือด โรคอ้วน โรคหลอดเลือดสมอง โรคทางเดินหายใจเรื้อรัง โรคไตเรื้อรัง โรคมะเร็ง โรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง โรคเอชไอวี มีประวัติภูมิแพ้) กลุ่มโรคเหล่านี้มีความเสี่ยงสูงต่อการป่วยด้วยโควิด-19 รุนแรง ดังนั้น เป็นกลุ่มที่ควรพิจารณารับวัคซีนเป็นลำดับต้น ทั้งนี้ การป่วยเป็นโรคเหล่านี้ไม่ได้เป็นข้อห้ามในการรับวัคซีน ยกเว้นในบางกรณี เช่น กลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการไม่คงที่ ผู้ป่วยกลุ่มนี้ ควรปรึกษาแพทย์ประจำตัวเพื่อขอคำแนะนำในการฉีดวัคซีน และหากเป็นไปได้ แนะนำให้ไปรับวัคซีนในโรงพยาบาลที่รักษาประจำ หรือ หากไม่สะดวก ควรแจ้งบุคลากรการแพทย์ก่อนฉีดวัคซีน

การกินยาละลายลิ่มเลือดหรือยาต้านการแข็งตัวของเลือด ไม่ได้เป็นข้อห้ามในการรับวัคซีน สามารถรับวัคซีนได้ ยกเว้นผู้ที่ได้รับยารักษาโรค ควรปรึกษาแพทย์ (ต้องมีค่า INR ที่เหมาะสม) ทั้งนี้ผู้ป่วยกลุ่มนี้ ควรแจ้งเจ้าหน้าที่ ณ จุดฉีดวัคซีน เพื่อจะได้เตรียมเข็มขนาดเล็ก เพื่อป้องกันเลือดออกภายหลังการฉีด และกดห้ามเลือดในเวลานานขึ้น เพื่อป้องกันเลือดออก

อาการไม่พึงประสงค์ หลังการฉีดวัคซีน

อาการไม่พึงประสงค์หลังการฉีดวัคซีนโควิด-19 เป็นเรื่องที่พบได้ทั่วไป และไม่ได้บ่งชี้ถึงความคาดหมาย อาการไม่พึงประสงค์ส่วนใหญ่ มักไม่รุนแรงและหายได้เองในระยะเวลาไม่นาน เช่น อาการไข้ ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยตามตัว อ่อนเพลีย บวม แดงร้อน บริเวณที่ฉีด ซึ่งอาการเหล่านี้อาจทำให้รู้สึกไม่สบายตัวบ้าง อาการไม่สบายตัวเหล่านี้มักพบในคนวัยหนุ่มสาวหรือวัยทำงานมากกว่าผู้สูงอายุ และหากมองอีกมุมหนึ่ง อาการเหล่านี้มักเป็นสัญญาณแสดงว่า ร่างกายกำลังถูกวัคซีนกระตุ้นให้สร้างภูมิคุ้มกัน เพื่อป้องกันการเจ็บป่วยหรือเสียชีวิต

คนทั่วไปมักเข้าใจผิดและเรียก “อาการไม่พึงประสงค์ภายหลังการได้รับวัคซีน” ว่า “อาการแพ้วัคซีน” ซึ่งสำหรับทางการแพทย์นั้น อาการแพ้วัคซีนเกิดจากการที่ร่างกายตอบสนองทางภูมิคุ้มกันต่อวัคซีน มากกว่าปกติ ส่วนอาการไม่พึงประสงค์จะหมายความรวมทุกอาการที่ไม่พึงประสงค์จะให้เกิดขึ้น ดังนั้นอาการแพ้จึงจัดเป็นส่วนหนึ่งของอาการไม่พึงประสงค์ภายหลังการได้รับวัคซีน

วัคซีนแต่ละชนิดมีโอกาสเกิดอาการไม่พึงประสงค์ต่างกัน แต่วัคซีนที่ได้รับการรับรองและขึ้นทะเบียนแล้ว ถือว่าผ่านการพิสูจน์ว่ามีประโยชน์มากกว่าโทษ และไม่ก่อผลข้างเคียงรุนแรง หรือหากพบผลข้างเคียงรุนแรง จะพบในอัตราที่ต่ำมาก โดยอาการไม่พึงประสงค์หลังการรับวัคซีนอาจ “เกิดจากวัคซีนโดยตรง” หรืออาจ “ไม่เกี่ยวข้องกับวัคซีนโดยตรง” ก็ได้

อาการที่ไม่เกี่ยวข้องกับวัคซีนโดยตรง ได้แก่ อาการทางจิตใจที่มักพบในกลุ่มผู้รับวัคซีนที่มีความเครียด ความกลัว และความกังวล หรือ อาการเจ็บป่วยที่เกิดพ้องพอดีกับการฉีดวัคซีน เช่น การเสียชีวิตจากโรคประจำตัวของผู้สูงอายุหลังการได้รับวัคซีน ผลข้างเคียงเหล่านี้อาจสร้างความวิตกกังวล แก่สังคมวงกว้างได้หากไม่ได้รับข้อมูลที่ถูกต้อง

“

อาการข้างเคียงรุนแรง
จากการแพ้วัคซีนนั้น
อาจเกิดได้ แต่มีโอกาสเกิดขึ้น
น้อยมาก โดยเฉพาะการแพ้
อย่างรุนแรงหรือที่เรียกว่า
แอนาฟิแล็กซิสพบได้ 1 ถึง 10
ในหนึ่งล้านเหตุการณ์
(ขึ้นกับชนิดวัคซีนและผลการ
ศึกษาในแต่ละประเทศ)

”

โดยอาการแพ้วัคซีนที่พบ ได้แก่ การมีผื่นขึ้น ลมพิษ คัน
บวมที่ใบหน้า ปากหรือลำคอ หายใจติดขัด ความดันโลหิตต่ำ
คลื่นไส้ ปวดท้อง มักพบภายหลังการฉีดวัคซีน
ในช่วง 30 นาทีแรก ดังนั้น การพักสังเกตอาการอย่างน้อย
30 นาทีหลังได้รับวัคซีนจึงมีความจำเป็นอย่างมาก
อย่างไรก็ตาม นอกจากประวัติการแพ้วัคซีนชนิดนั้นโดยตรง
เป็นการยากที่จะคาดคะเนว่าผู้ได้รับวัคซีนรายใดจะมีอาการ
ข้างเคียงแบบรุนแรง ดังนั้นตามมาตรฐานทางการแพทย์
จึงต้องจัดเตรียมอุปกรณ์ไว้เต็มที่เพื่อรักษาอาการแพ้
ได้ทันทั่วทั้งที่

นอกจากอาการแพ้วัคซีนแล้ว การรับวัคซีนยังอาจจะเกี่ยวข้องกับปัญหาการเกิดลิ่มเลือด ซึ่งเป็นเหตุการณ์
ที่รุนแรงแต่พบได้น้อยมาก 2.5 ถึง 10 ต่อล้านเหตุการณ์ (ขึ้นกับอายุและอาจเกี่ยวข้องกับปัจจัยทาง
พันธุกรรมบางชนิดที่พบมากในประเทศตะวันตก) อาการลิ่มเลือดอุดตันสามารถรักษาให้หายได้
หากวินิจฉัยได้ทันทั่วทั้งที่ ในกรณีนี้ ประเทศไทยได้เตรียมระบบการตรวจวินิจฉัยไว้แล้ว และมีการเตรียมบ
ประมาณและยาที่ใช้รักษาไว้รองรับ รวมถึงการติดตามข้อมูลอย่างใกล้ชิดเพื่อความมั่นใจในความปลอดภัย
จากวัคซีน

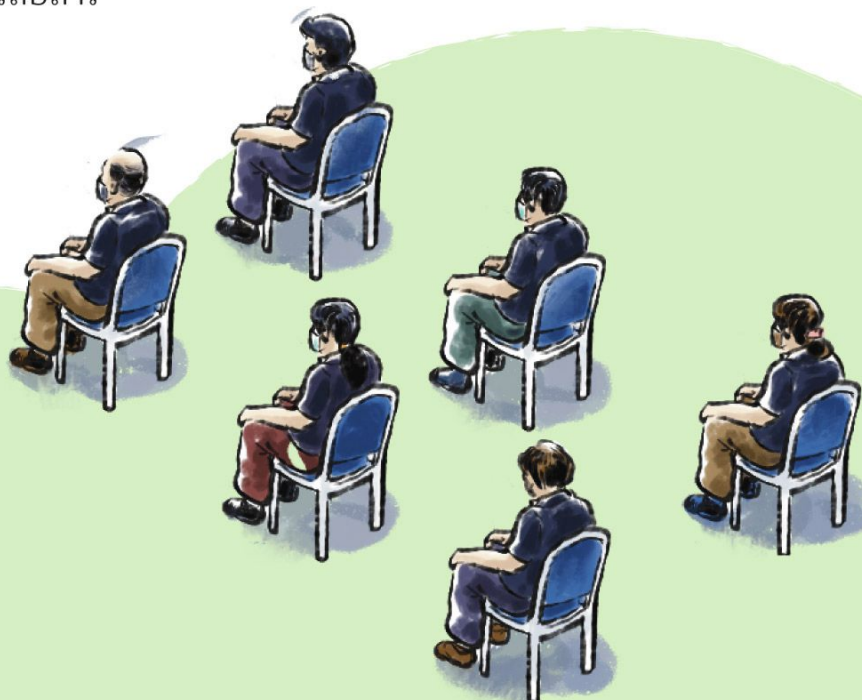
การให้บริการวัคซีน

ทุกคนที่อาศัยในประเทศไทยมีสิทธิได้รับบริการวัคซีนโควิด-19 ตามความสมัครใจ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย โดยรัฐบาลและภาคเอกชนได้ร่วมมือกันจัดให้บริการในหลายรูปแบบ ทั้งในสถานพยาบาล หรือในสถานที่ต่าง ๆ (ห้างสรรพสินค้า ศูนย์กีฬา) รวมทั้งการที่โรงพยาบาลเอกชน มีส่วนร่วมในการนำวัคซีนทางเลือกมาให้บริการ

- ชนิดวัคซีน ในปัจจุบันมีวัคซีน 2 ชนิด ได้แก่วัคซีน AstraZeneca และวัคซีน Sinovac และกำลังอยู่ระหว่างเจรจาจัดหาวัคซีนชนิดต่างๆ เพิ่มเติมเพื่อครอบคลุมคนในประเทศไทยทั้งหมด
- เป้าหมายในอนาคต จะขยายกลุ่มอายุไปยังเด็ก และหาวัคซีนที่มีประสิทธิภาพต่อเชื้อกลายพันธุ์
- ช่องทางการเข้าถึงบริการ เปิดไว้หลายช่องทาง ซึ่งขึ้นกับพื้นที่เป็นผู้จัดการ เช่น การลงทะเบียนผ่านอาสาสมัครสาธารณสุข การลงทะเบียนผ่านโรงพยาบาล (เว็บไซต์/โทรศัพท์) แอปพลิเคชันต่าง ๆ การลงทะเบียนผ่านการสนับสนุนของภาคเอกชน (ร้านสะดวกซื้อ หรือ โทรศัพท์มือถือค่ายต่าง ๆ)

8 ขั้นตอนการให้บริการผู้เข้ารับบริการฉีดวัคซีน

1. ลงทะเบียนรับบริการ
2. ชั่งน้ำหนัก และวัดความดันโลหิต
3. คัดกรอง ชักประวัติ
4. รอฉีดวัคซีน ซึ่งจะมีการให้ความรู้ความเข้าใจอีกครั้งก่อนรับวัคซีน
5. รับการฉีดวัคซีน โดยเป็นการฉีดเข้ากล้ามเนื้อ
6. พักรอสังเกตอาการ 30 นาที ซึ่งจะมีการจัดห้องปฐมพยาบาล โดยมีบุคลากรทางการแพทย์ และอุปกรณ์ช่วยชีวิตพร้อมดูแล
7. ตรวจสอบอาการก่อนกลับบ้าน รับคำแนะนำ และเอกสารให้ความรู้
8. ติดตามข้อมูลและทำการสื่อสารผ่านช่องทางต่าง ๆ

ข้อปฏิบัติก่อน-ระหว่าง-และหลัง การรับวัคซีน

“

ทุกคนต้องสวมหน้ากาก
รักษาระยะห่าง
และล้างมือทั้งก่อน
ระหว่าง และหลังการ
ฉีดวัคซีน

”

หากเป็นไปได้ ผู้ไปรับวัคซีนควรศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวัคซีน และขั้นตอนการรับบริการให้เข้าใจ หากมีข้อสงสัยให้ปรึกษา สถานบริการหรือบุคลากรสุขภาพ หรือโทรศัพท์ไปยังสถาน บริการที่จองไว้

ก่อนวันนัดหมาย ควรพักผ่อนให้เพียงพอ ไม่มีความจำเป็น ต้องดยาที่ใช้ประจำ (ยกเว้น เป็นไปตามคำแนะนำ ของแพทย์) ดื่มชา/กาแฟได้ ตามปกติ

เมื่อถึงวันนัดหมาย ควรไปถึงสถานที่ฉีดก่อนเวลา เตรียมเอกสารหรือข้อมูลเพื่อยืนยันตัวตนคุณ ข้อมูลสุขภาพ ลงทะเบียนผ่านช่องทางต่าง ๆ ตามความสะดวก พักใน สถานที่ฉีดวัคซีนเป็นเวลาอย่างน้อย 30 นาทีหลังการฉีด เพื่อเฝ้าระวังอาการข้างเคียง

หลังได้รับวัคซีนควรเฝ้าระวังอาการข้างเคียงที่อาจเกิดขึ้น หากมีไข้ หรือปวดศีรษะ ให้รับประทานยาแก้ปวด พาราเซตามอลได้ และหากมีอาการผิดปกติอื่น ๆ ที่ไม่แน่ใจ เช่น มีผื่นลมพิษ ไข้สูงมาก หน้ามืด เป็นลม แขนขาอ่อนแรง ชา เจ็บหน้าอก ปวดท้องรุนแรง หายใจลำบาก ให้รีบไปพบแพทย์หรือ โทร 1422 และรีบไปพบแพทย์หรือ โทร 1669 หลังจากได้วัคซีนเข็มแรกควรเตรียมตัวสำหรับ การนัดหมายฉีดวัคซีนเข็มที่สอง ทั้งนี้ทุกคนยังคงต้องสวมหน้ากาก รักษา ระยะห่าง และล้างมือทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการฉีดวัคซีน

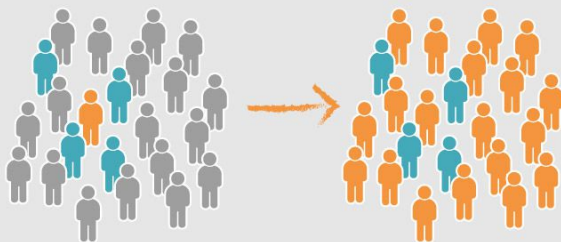

คลายความสงสัยเรื่องวัคซีน

ต้องฉีดวัคซีนคนในประเทศมากแค่ไหนถึงจะควบคุมโรคได้

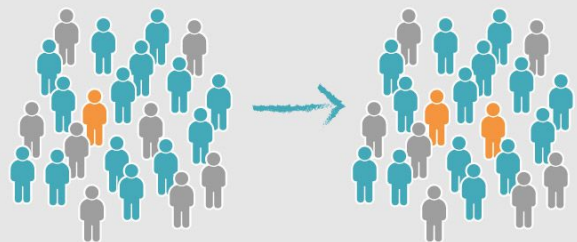
ควรฉีดวัคซีนให้คนจำนวนมากจนเกิดปรากฏการณ์ภูมิคุ้มกันหมู่ (herd immunity) กล่าวคือ ในสังคมนั้นมีประชากรที่มีภูมิคุ้มกันโรคจำนวนมากพอ หากมีผู้ติดเชื้อเข้ามาในชุมชน จะไม่สามารถแพร่กระจายโรคได้ แม้โรคอุบัติใหม่อย่างโควิด-19 ยังไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่า ต้องฉีดวัคซีนให้ครอบคลุมประชากรมากน้อยเท่าใด สังคมจึงจะเกิดภูมิคุ้มกันหมู่ แต่การร่วมมือร่วมใจรับวัคซีนให้มากที่สุด เป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยบรรเทาการระบาดในประเทศได้ และทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมสามารถดำเนินต่อไปได้

หากผู้ได้รับวัคซีนในชุมชน มีจำนวนน้อยราย

เมื่อมีผู้ติดเชื้อในชุมชน การแพร่ระบาดของโรค จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากผู้ที่มีภูมิคุ้มกัน ต่อโรคนั้นมีจำนวนน้อย

หากผู้ได้รับวัคซีนในชุมชน มีจำนวนมากพอ

เมื่อมีผู้ติดเชื้อในชุมชน โอกาสที่จะแพร่ระบาดในวงกว้างจะยากขึ้น เพราะคนส่วนใหญ่มีภูมิคุ้มกันแล้วจึงไม่ติดโรคและมีโอกาส แพร่โรคน้อยลงและทำให้เกิดผลทางอ้อม ในการป้องกันการติดเชื้กับคนส่วนน้อยที่ยังไม่มีภูมิคุ้มกันต่อโรค

ผู้ที่ได้รับวัคซีนแล้ว

ผู้ที่ยังไม่ได้รับวัคซีน

ผู้ติดเชื้อ

วัคซีนที่ประเทศไทยใช้ยังไม่สิ้นสุดการทดลอง จริงไหม

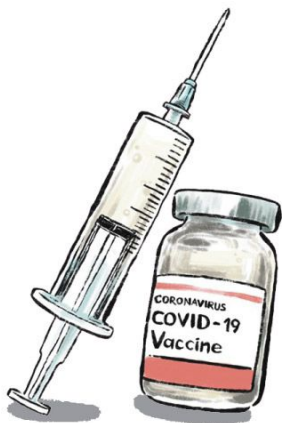
วัคซีนโควิด-19 ที่ได้รับการรับรองและขึ้นทะเบียนได้ผ่านการวิจัยทดสอบครบทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทดลองในมนุษย์ทั้งสามระยะ อย่างไรก็ตามผู้ผลิตและรัฐบาลยังจำเป็นต้องเก็บข้อมูล ทั้งด้าน ประสิทธิภาพและความปลอดภัยของวัคซีนโควิด-19 ต่อไป เช่นเดียวกับวัคซีนและผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่น ๆ อย่างน้อยต้องมีข้อมูลเบื้องต้นครบ 1 ปี เพื่อขึ้นทะเบียนและต้องมีการติดตามความปลอดภัยอย่างต่อเนื่อง ภายหลังผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาด

วัคซีนที่นำเข้ากับวัคซีนที่ผลิตในไทยมีคุณภาพเท่าเทียมกันหรือไม่

มีคุณภาพเท่าเทียมกัน โดยวัคซีนที่ผลิตในประเทศไทยโดยบริษัท Siam Bioscience ซึ่งได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตจากบริษัท AstraZeneca เพื่อให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการผลิตวัคซีนในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยบริษัท AstraZeneca มีกระบวนการพิจารณาศักยภาพของห้องปฏิบัติการ บุคลากร และอุปกรณ์ ตลอดจนกระบวนการผลิตในโรงงานอย่างเคร่งครัด และเป็นไปตามมาตรฐานการผลิตระดับนานาชาติ เช่นเดียวกับการผลิตในต่างประเทศ

วัคซีนโควิดเป็นฮาลาลหรือไม่

ผู้ผลิตวัคซีน AstraZeneca, Pfizer-BioNTech และ Moderna ยืนยันว่า วัคซีนไม่ได้มีส่วนผสมใดจากผลิตภัณฑ์ที่มีสัตว์เป็นองค์ประกอบและไม่มีเจลาตินจากสุกร ในขณะที่องค์กรศาสนาอิสลามสูงสุดของประเทศอินโดนีเซียรับรองวัคซีน Sinovac ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ฮาลาล เช่นเดียวกับสมาคมแพทย์อิสลามแห่งสหราชอาณาจักร (British Islamic Medical Association) ที่ให้การรับรองวัคซีนโควิด-19

วัคซีนจะช่วยป้องกันโควิด-19 ไปได้นานแค่ไหน ต้องฉีดกระตุ้นเมื่อไหร่

เนื่องจากเป็นวัคซีนใหม่ที่มีการใช้ไม่นาน องค์ความรู้ในปัจจุบันยังไม่ทราบว่า ภูมิคุ้มกันที่ถูกกระตุ้นโดยวัคซีนโควิด-19 จะอยู่ในร่างกายได้นานเท่าใด จึงยังไม่สามารถตอบได้ว่าควรมีการฉีดกระตุ้นอีกเมื่อใด อย่างไรก็ตาม ผู้ผลิตยังทำการศึกษาผลการกระตุ้นภูมิคุ้มกันของวัคซีนโควิด-19 อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เรามีข้อมูลสนับสนุนเพิ่มเติมได้ในอนาคต

ติดเชื้อโควิด-19 แล้ว ยังต้องฉีดวัคซีนอีกหรือไม่

ผู้ที่เคยติดเชื้อโควิด-19 แล้ว ยังมีความจำเป็นต้องฉีดวัคซีน เพราะภูมิคุ้มกันจากการติดเชื้อจะอยู่ในระดับที่ป้องกันโรคได้ประมาณ 3 ถึง 6 เดือน โดยผู้เชี่ยวชาญแนะนำว่า ผู้ที่ติดเชื้อโควิดมาแล้ว ในระยะเวลา 3 ถึง 6 เดือน (นับจากวันที่ตรวจเจอเชื้อครั้งแรก) ให้ฉีดวัคซีน 1 เข็ม และหากติดเชื้อมาแล้วเกิน 6 เดือน ให้ฉีด 2 เข็ม (หรือฉีดครบชุด ขึ้นกับชนิดของวัคซีน)

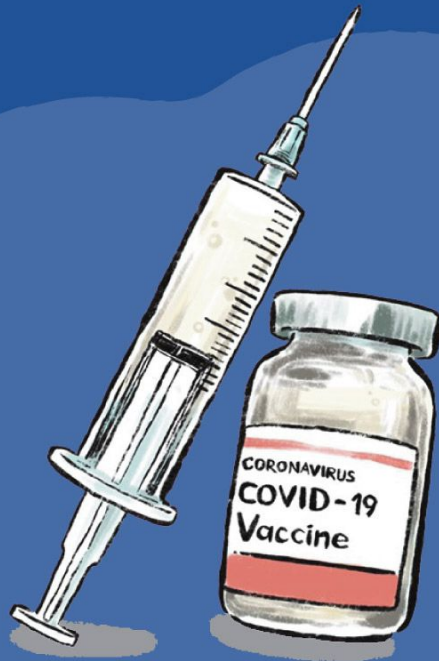

หากมีอาการข้างเคียงร้ายแรง จะมีเงินช่วยเหลือหรือไม่

หากคนไทยได้รับผลกระทบและความเสียหายจากการฉีดวัคซีน สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ ได้เตรียมงบประมาณและกระบวนการช่วยเหลือไว้ โดยจะเรียกว่า "เงินช่วยเหลือเบื้องต้น" ซึ่งต้องการให้เป็นการช่วยเหลือบรรเทาในเบื้องต้นแก่ผู้เสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการฉีดวัคซีน ด้วยเหตุสุดวิสัย และไม่ต้องรอการพิสูจน์ว่าใครคือผู้ถูกหรือผู้ผิด วงเงินที่จะจ่าย ไม่เกิน 4 แสนบาท แบ่งตามประเภท/ความรุนแรง/ผลกระทบที่ได้รับ เช่น การบาดเจ็บ การเจ็บป่วยที่เป็นต่อเนื่อง พิการ ทุพพลภาพถาวร หรือเสียชีวิต ผู้เสียหายหรือผู้ที่ได้รับผลกระทบสามารถยื่นคำร้องได้ที่ โรงพยาบาล/สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/สำนักงานเขต สปสช. ทั่วประเทศ โดยสามารถมีผลย้อนหลัง สำหรับผู้เสียหายได้ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2564 มีระยะเวลาสิทธิยื่นได้ภายใน 2 ปี ทั้งนี้ผู้เสียหาย จะได้รับเงินช่วยเหลือเบื้องต้น ภายใน 5 วันหลังจากคณะกรรมการพิจารณา

สแกนฉบับดิจิทัล ฟรี ที่นี่ !

© สงวนลิขสิทธิ์ กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) 2564

เอกสารเผยแพร่ ห้ามจำหน่าย